

Aktualizovaný odhad dopadů COVID-19 na saldo hospodaření a vývoj dluhu sektoru veřejných institucí – stav k 6. 10. 2020

Vzhledem k dynamickému vývoji, který s sebou „koronavirová“ krize nese, je nutné průběžně provádět aktualizaci dopadů nově přijímaných opatření na saldo hospodaření a projekci dluhu sektoru veřejných institucí. Tento do-datek přináší k 6. říjnu 2020 aktualizaci hlavních výstupů informační studie ÚNRR (2020) Hlaváček M., Pavel, J.: Fiskální náklady pandemie COVID-19 v České republice publikované v dubnu 2020.

Jednorázová opatření vlády

Vláda České republiky postupně přichází s řadou kroků, které mají za cíl stabilizovat ekonomiku významně narušenou restriktivními opatřeními přijatými v souvislosti s koronavirovou pandemií. Zdravotní situace si také vynutila dodatečné výdaje na nákup zdravotnických pomůcek atd. Tabulka 1 přináší souhrn předpokládaných dopadů fiskálně nejvýznamnějších opatření na výdaje a příjmy veřejných rozpočtů pro rok 2020.

Tabulka 1 Diskreční opatření vlády ČR na podporu ekonomiky a další výdaje spojené s epidemií (v mld. Kč, rok 2020)

Název opatření	Usnesení vlády č.	Datum	Popis	Náklady
Nákupy zdravotnických pomůcek	206, 245, 296, 549	průběžně	Nákup prostředků a zajištění přepravy	12,0
Navýšení prostředků na osobní náklady (vojáci, pracovníci v sociálních službách, bezpečnostní sbory, zdravotníci...)	476, 479, 518	27.4., 7.5.	Zvýšení platů, mimořádné odměny.	4,4
Náklady na ošetřovné	311, 354, 514, 552	průběžně	Ošetřovné vyplácené rodičům. Prolouženo na dobu uzavření škol a rozšířeno i na OSVČ	11,3
Cílený program podpory zaměstnanosti ("Antivirus")	353, 581, 635, 876	31.3., 25.5., 8.6., 24.8.	Krytí mzdových nákladů zaměstnavatele. 80 % při nuceném omezení provozu a karanténě, 60 % v případě souvisejících hospodářských potíží.	27,2
Zákon o kompenzačním bonusu	302, 433, 504, 704	31.3., 20.4., 4.5., 29.6.	Kompenzační bonus ve výši 500 Kč na den pro podnikatele; dále rozšířen okruh možných příjemců (malé firmy, „dohodáři“).	24,1
Prominutí záloh na sociálním a zdravotním pojištění	272	23.3.	Dočasné zrušení záloh na sociální a zdravotní pojištění OSVČ.	14,6
Prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného zaměstnavateli	568	25.5.	Do 50 zaměstnanců. Vylučuje se možnost souběhu prominutí pojistného na sociální zabezpečení se současným čerpáním podpory v rámci Cíleného programu k podpoře zaměstnanosti.	13,5
Dofinancování sociálních služeb	519, 661	7.5., 15.6.	Dofinancování sociálních služeb v roce 2020 v souvislosti s epidemií onemocnění COVID-19 (materiály čj. 393/20 a 661/20)	6,2
Kompenzace osobám poskytujícím hrazené zdravotní služby	547	18.5.	Z rozpočtu zdravotních pojišťoven. Kompenzace nákladů a výpadků příjmů vzniklých poskytovatelům v důsledku epidemie onemocnění COVID-19.	5
Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí	496	30.4.	Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí ve výši 4 % z celkové kupní ceny.	10,6
Navýšení investic do dopravní infrastruktury	337	30.3.	Projekty na opravy a údržbu nebo nové investice do státní silniční a železniční infrastruktury	6,5

COVID-SPORT	553, 634	8.6.	Program podpory sportovních organizací postižených celosvětovou pandemií COVID-19 (materiál čj. 553/20)	1,0
COVID-Ubytování	766	20.7.	Program podpory ubytovacím zařízením za neposkytnuté ubytovací služby v období od 14. března do 24. října 2020.	3,3
Podíl na nájemném prostor pro podnikání (COVID- nájemné)	513, 550	4.5., 18.5.	Úhrada poloviny nájemného prostor pro podnikání za dobu od 12. 3. do 30. 6.	5,0
Jednorázový příspěvek důchodcům za rok 2020	882	2.9.	Jednorázový příspěvek důchodcům za rok 2020 ve výši 5 000 Kč.	15,0
Celkem				159,7

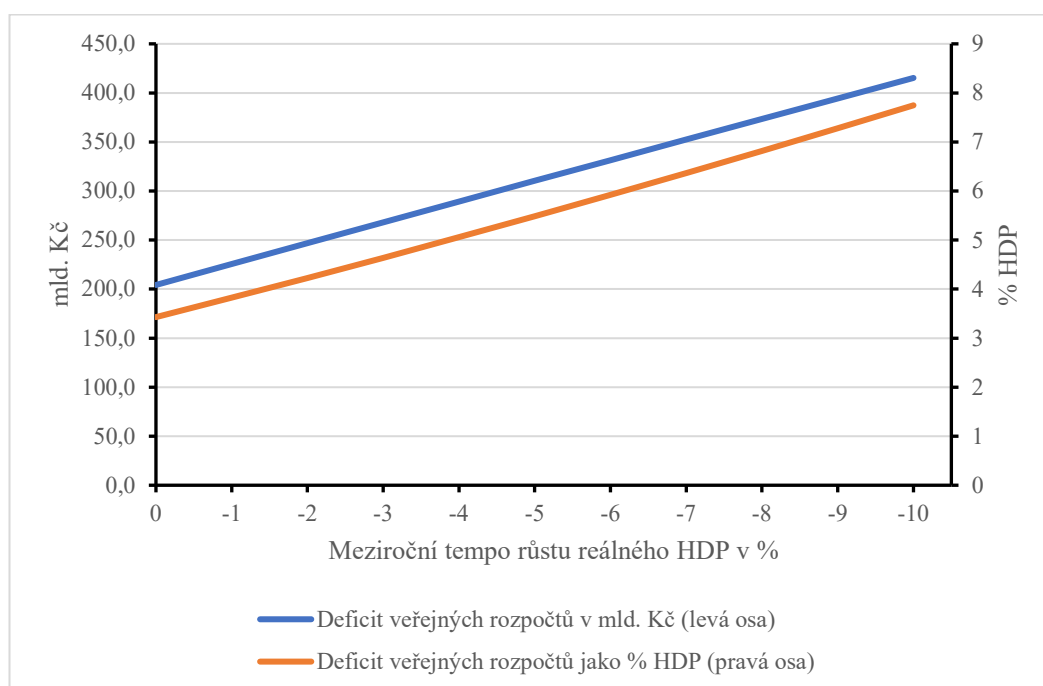
Celkové náklady na diskreční opatření pro rok 2020 činí k datu aktualizace odhadu téměř 160 mld. Kč. Lze však očekávat přijímání dalších opatření v souvislosti s druhou vlnou epidemie. Nejsou také zahrnuty dopady opatření, které se projeví až v následujících letech (např. materializace záruk ze strany státu).

Simulace deficitů veřejných rozpočtů a veřejného dluhu

Projekce deficitů veřejných rozpočtů je provedena jako citlivostní scénář pro různé úrovně hospodářského poklesu, přičemž není odlišena pravděpodobnost různých propadů ekonomiky. Nejaktuálnější predikce MF ČR nicméně předpokládá hospodářský pokles v roce 2020 ve výši 6,6 %.

Graf č. 1 ukazuje vztah mezi různou úrovní poklesu ekonomiky a deficitem hospodaření sektoru veřejných institucí. Pokud by byla naplněna predikce Ministerstva financí ČR (tj. pokles o 6,6 %), pak by deficit za rok 2020 dosáhl zhruba 345 mld. Kč, což představuje 6,2 % HDP. Z hlediska rozložení by většina deficitu připadla na státní rozpočet (kolem 340 mld. Kč).

Graf 1 Deficity veřejných rozpočtů ve vztahu k poklesu ekonomiky (rok 2020)

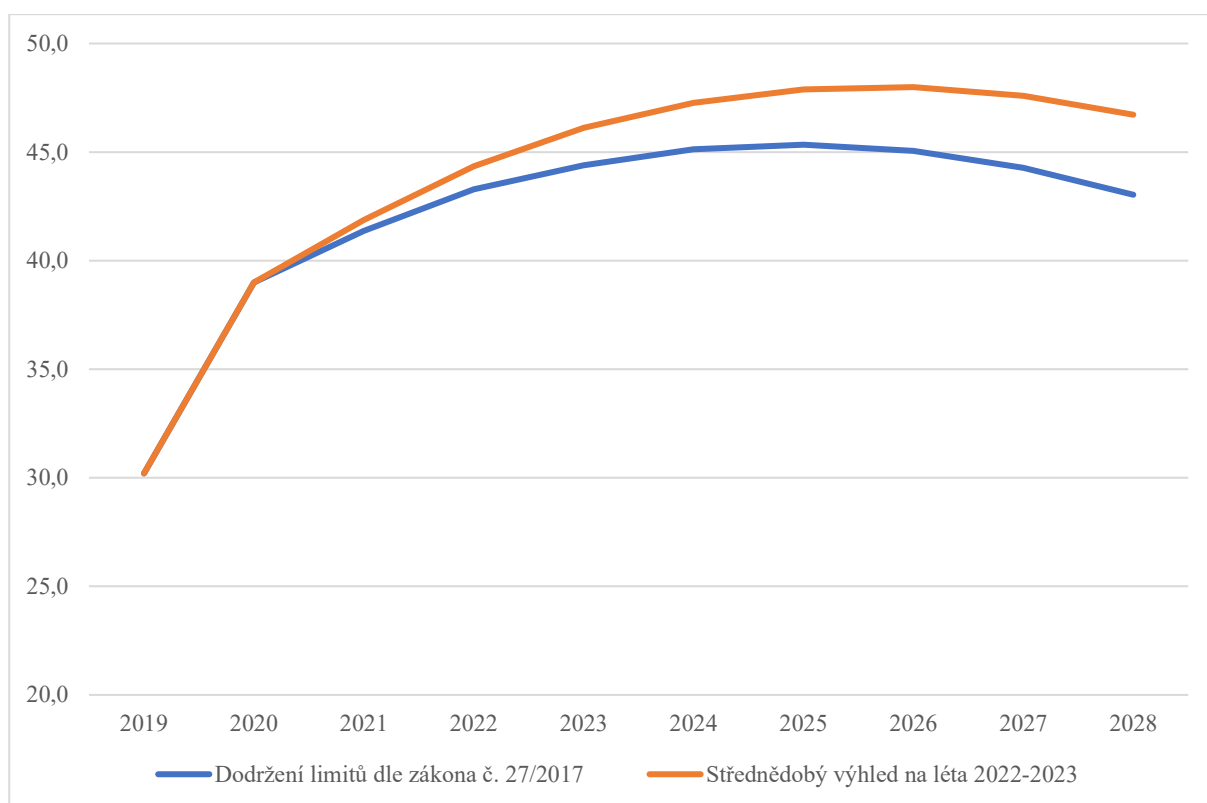

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty.

Významné deficitní hospodaření sektoru veřejných institucí lze očekávat i po roce 2020. Novela zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, předpokládá, že strukturální deficit v roce 2021 dosáhne hodnoty až 4 % HDP a následně se bude dalších sedm let snižovat o 0,5 % HDP ročně. Tato změna bude mít samozřejmě dopad na vývoj dluhu sektoru veřejných institucí. Následující graf ukazuje simulaci vývoje do roku 2028 za předpokladu plného využití rámce daného novelou a deficitu ve výši 6,2 % HDP v roce 2020. Tempa růstu HDP jsou do roku 2023 převzata z Makroekonomické predikce Ministerstva financí, pro roky následující předpokládáme 2% tempo růstu reálného i potenciálního HDP, míru inflace ve výši 2 % a efektivní výnosovou míru z veřejného dluhu na úrovni 2,7 %. Simulace ukazuje, že dluh vyjádřený jako % HDP vzroste z úrovně 30,2 % HDP v roce 2019 až na 45,4 % HDP v roce 2025. V období po roce 2025 by za splnění výše uvedených předpokladů mohlo dojít k mírnému snižování podílu dluhu sektoru veřejných institucí na HDP.

Vláda České republiky však zvažuje ještě větší rozvolnění fiskální politiky v nejbližších letech. V návrhu státního rozpočtu na rok 2021 a ve střednědobém výhledu na roky 2022 a 2023 předpokládá pro následující tři roky strukturální deficity ve výši 4,5, 4,1 a 3,7 % HDP. Realizace tohoto záměru by posunula křivku vývoje veřejného dluhu opět o něco výše - až na 48 % HDP v roce 2026. To je již pouze 7 p.b. od hranice dluhové brzdy.

Graf 2 Dluh sektoru veřejných institucí v % HDP (projekce 2019-2028)

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty.